

Kulturhistorisk beskrivning av Hishult socken

Den kulturhistoriska utvecklingen kring Hishult är för de äldsta tiderna, tämligen sparsmakad. Från Oxhultasjöns norra stränder finns uppgifter om en stenåldersboplats samt att man på ytterligare två platser har funnit enstaka flintor. Fynden är dock fåtaliga och ger inte några antydningar från vilken tidsperiod de härstammar. Läget alldeles intill sjön kan tyda på att de har ett ursprung i jägarstenåldern där nomadiserande folkgrupper har haft Oxhultasjön som en uppehållsplats. Några hundra meter uppströms Smedjeåns utlopp i sjön finns ytterligare en stenåldersboplats vars fynd bör hänföras till en eller flera grupper av nomadiserade jägare. Erfarenheter från andra platser i länet visar att sjöarna i inlandet har varit attraktiva områden för människorna under jägarstenåldern. Påståendet bör även gälla för Oxhultasjön och en inventering av sjöns stränder skulle säkert öka antalet boplatser.

Har de inre delarna varit attraktiva under jägarstenåldern är förhållandet det motsatta under bondestenålder. Då tycks den sandiga kustregionen varit mer tilldragande och endast i mindre skala har man letat sig in till de inre delarna av länet. Av de tre fynd som finns registrerade från området kring Hishult är det först i slutskedet av stenåldern som människorna ger sig tillkänna bland de arkeologiska materialen.

Även efterföljande perioder, dvs. brons- och järnålder lyser med sin frånvaro. De enda belegg som finns är uppgiften om en domarring som skall ha legat i anslutning till prästgården. Kring år 1885 skall den ha tagits bort på inrådan av prästen. När man anlade en stenmur i samma område skall man även ha hittat en oval eldslagingssten. Stenen är ett karaktäristiskt redskap som huvudsakligen förekommer under järnålderns senare hälft, dvs. tiden efter Kristi födelse.

Ytterligare en fornlämning finns i Hishult och utgörs av ett par stenblock med sliprännor.

Blocken ligger nere vid Smedjeån och omfattas av knappa halvmeterlånga sliprännor.

Funktionen har varit och är fortfarande omdiskuterade och egentligen har man fortfarande inte någon klar bild vad de använts till. Det minst sannolika är dock att de skall ha utnyttjats för att slipa svärd eller andra större skärande redskap eller vapen. Likaledes är dateringen okänd och i nuläget finns inga belegg som understryker ett förhistoriskt ursprung.

Hishults stora glansperiod sker istället under tidig medeltid då hela trakten blir föremål för järnproduktion och förser det danska riket med råmaterial. Runt om i markerna ser man fortfarande spåren efter denna verksamhet.

Framför allt ger det sig tillkänna genom de otaliga slaggvarp som förekommer längs Smedjeån och i anslutning till sjöarna. Även namnet Hishult menar vissa forskare skall ha sitt ursprung från denna verksamhet då förleden i Hishult eller som det skrevs på 1400-talet Izhwlte kommer från det tyska ordet för järn, nämligen Eisen. Det ökade

välståndet förde även med sig att den första kyrkan byggdes och för att sammankalla folket till gudstjänst behövdes klockor. En av få platser i Sverige där man har belegg för att arbetet genomfördes på plats är just Hishult. Alldeles utanför kyrkogårdsmuren lät man gjuta den första kyrkklockan vilket skedde någon gång på 1300-talet.

Kyrkklockorna figurerar även i den muntliga traditionen då det strax nordost om kyrkan och i anslutning till ån finns en plats där man vill mena att klockan sänktes ner när danskarna kom på plundringståg. Likaså skall kyrkan, enligt en annan tradition, varit illa utsatt då en jätte inte uppskattade klockringningen utan kastade en sten mot kyrkan. Han missade målet med någon

kilometer men det kanske är förklarligt då han stod på Hallandsåsen. Varför stenen idag kallas för "Fjälsten" är däremot okänt.

Ytterligare några hundra meter längre österut finns uppgifter om att det stått en galge och studerar man äldre kartmaterial kallas området för "Galgbackar".

Sedan den gamla kyrkan revs i början av 1900-talet finns det mycket lite som vittnar om den historiska tiden i Hishult. Men tack vare att trakten har varit skogsbevuxen under en längre tid kan man på vissa platser se spåren efter ett mer ålderdomligt odlingslandskap. I första hand ger det sig tillkänna genom en stor myckenhet av odlingsrösen. För att frilägga odlingsbara ytor har man under långa tider samlat samman stenarna i små rösen och strax söder om byn kan man fortfarande beskåda denna odlingsnit. En annan form av odlingslämningar utgörs av 10-15 meter breda åkerterrasser som också vittnar om ett mer organiserat och strukturerat tillvägagångssätt. Odlingsformen introduceras under medeltid och ännu idag finns spåren kvar i landskapet, bland annat i trakten kring Linghult.

På ett lite annat sätt ger sig boskapsskötseln tillkänna. I anslutning till Sjöboholms sätesgård finns en väl bevarad fägata som leder ut mot betesmarkerna strax norr om gården.